

כְּשֶׁהַנּוֹבֵי-גוֹד עָלָה לְאָרֶץ

קבוץ גלויזות

מדינת ישראל היא מדינה מיחדת במינה. יש בה יהודים וערבים שהמשפחות שלהם חיו בארץ הרבה לפני שקמה המדינה. אבל רב היהודים שגרים בה כיום הם צאצאים של משפחות שעלו לארץ. יהודים שעלו מתימן ומארצות הברית, מעיראק ומפולין, מאנגליה וממרוקו, מצרפת ומטורקיה, ועוד מדינות רבות אחרות.

- מאילו מדינות עלו בנות ובני המשפחה שלכם לארץ ישראל?

- חשבו על מי שעוזבים את המדינה בה הם נולדו ועולים לארץ, אלו רגשות מלוים אותם במעבר הזה?

עלית ברית המועצות

אחת העליות הגדולות ביותר למדינת ישראל הייתה עלית יהודי ברית המועצות. ברית המועצות הייתה

מדינה גדולה שהרבה מהרבה מדינות שונות, ובראשן רוסיה. השלטון בברית המועצות, מאז שהקמה ועד שהתפרקה, התנגד לכל סממן דתי - יהודי, נוצרי או אחר. ולכן, היהודים שחיו במקומות האלו התקשו מאוד לשמר על יהדותם, וגם לא הרשו לעזב את המדינה ולעלות לארץ. לפני בערה שלוש שנים שנה ברית המועצות התפרקה, ויהודים רבים נצלו את ההזדמנות הזו לעלות לארץ.

ראש הממשלה רבין מקבל את פניהם של עולים מאוקראינה, 1994, לשכת העיתונות הממשלתית, צלם: אבי אוחיון

- חשבו על כמה סבות שהביאו את יהודי ברית המועצות לעלות למדינת ישראל.

קליטת עלייה

מדינת ישראל קלטת הרבה מאוד עולים לאורך השנים. קליטת עולים היא קשה ומרפכת מסבות רבות. קדם כל צריך להצליח להנחיל להם את השפה (העברית), לדאג שיהיה להם מקום לגור בו ולשלב אותם במקומות העבודה. אבל מעבר לכך ישנו תמיד גם קשי תרבותי: איך מצליחים מצד אחד לשלב את העולים בתרבות הישראלית, ומצד שני לא מוחקים את התרבות שאתה הם באו?

• ליהודי אתיופיה ישנה מסרת אחרת בנוגע להרכב ספרי התנ"ך הפלולים בתנ"ך (יש להם ספרים נוספים שנכללים בתנ"ך, שלא נכללים בתנ"ך של יתר עדות ישראל). האם בשל כך צריך לתת להם תנ"ך אחר משל כל יתר העדות, בחגיגות סיום בית הספר או בטקס ההשבעה לצבא? (חשבו על המחירים שאנו משלמים בכל החלטה שנקבל במקרה כזה)

השבעת גדוד נצח יהודה, צילום: הלל מאיר, משרד הביטחון

נובי-גוד

שאלת המפגש התרבותי באה לידי בטוי גם בשאלת חגיגת הנובי-גוד בישראל.

הנובי-גוד הוא "חג השנה האזרחית" החדשה והוא נחגג בלילה שבין 31 בדצמבר ל 1 בינואר. הנובי-גוד הוא חג אזרחי-חלוני שנחגג בברית המועצות (מדינה שהיתה מרכבת ממדינות שונות באסיה והבראשן רוסיה), ובו התכנסה כל משפחה בביתה לארוחה חגיגית.

הנובי-גוד מבסס על חג נוצרי בשם "חג המולד" בו חוגגים הנוצרים את הולדתו של ישוע. אבל בגלל שבברית המועצות החק אסר לחגג חגים דתיים או לקיים אורח דתי כלשהו (נוצרי או יהודי) – החג עבר שנוי ונעשה לחג אזרחי. לכן גם המנהגים של הנובי-גוד מזכירים את חג המולד: עץ הילקה מזכיר את עץ האשוח הנוצרי, ודד מרז מזכיר את סנטה קלאוס. אבל חשוב לדעת, היהודים שחגגו את החג בברית המועצות חגגו אותו מכיון שהוא כבר הפך לחג אזרחי וחלוני, ולא סמל בעבורם את "חג המולד" הנוצרי.

אזרחי ברית המועצות אהבו מאוד את החג הזה שהיה בעבורם החג המשפחתי המרכזי בו התכנסו יחד בחם ובאהבה. כשעלו יהודי ברית המועצות ארצה הם נתקלו בבעה. מצד אחד, הם רצו לשמר את החג הזה שהיה החג היחיד שהם זכרו מהבית, וזה חג אהוב ויקר בעבורם. ומצד שני, החג הזה שמזכיר

במובנים רבים את חג המולד הנוצרי (למרות שהוא אינו חג דתי) לא התקבל בקרב החברה היהודית בישראל בצורה טובה, והרב ראה בו חג נוצרי - שאסור לתת לו להתפשט בקרב החבר היהודית.

- מה הייתם עושים במקומם של אותם יהודים שעלו מברית המועצות? מה הייתם בוחרים לשמר ומה לא מחגיגות הנובי-גוד?
